

Den økonomiske beregning

Der er ofte behov for flere sygestier, men hvor mange?

Niveauet af sodødelighed og management i besætningen er afgørende faktorer for behovet for sygestier.

Af Lisbeth Ulrich Hansen og Michael Groes Christiansen, Seges Innovation

Ikke overraskende har besætninger et forskelligt behov for sygestier til søer. Niveauet af sodødelighed og det management, der er i besætningen, vil nemlig være to afgørende faktorer. I denne artikel udregnes behovet for syge- og bufferstier ud fra sodødelighed og opholdstiden i sygesti i to forskellige scenarier.

Scenarie 1

Besætningen har en sodødelighed på 10 pct. af års søerne. I forbindelse med det daglige tilsyn ses alle søer i bevægelse. Søer, der har begyndende halshed behandles i drægtighedsstierne og følges de næste dage med medicinsk behandling. Søer, der ikke kommer sig efter medicinsk behandling i 3/6 dage

eller søer med akutte alvorlige haltheder, flyttes i sygesti.

Sygestierne er indrettet med drænet halmmåtte (meget blødt leje), og den gennemsnitlige opholdstid er 21 dage, hvorefter soen kommer i en buffersti eller aflives.

Bufferstier er til søer, der er raskmeldte, men hvor det vurderes, at de ikke kan flyttes tilbage til deres oprindelige drægtighedssti. Stierne kan fx have en lavere belægning, nemmere adgang til foder og et velstrøet leje.

Scenarie 2

I denne besætning er sodødeligheden på 18 pct. Der føres grundigt tilsyn i drægtighedsstierne tre gange ugentligt, de øvrige dage følges fodringen, og det sikres, at alle søer får deres foderation. Når der ses en so, der ikke trives i drægtighedsstien, flyttes den til en sygesti.

Der er ikke bufferstier i besætningen.

Grundlag for beregning

Der er stor forskel på dødeligheden i de to opstillede scenarier – 10 og 18 pct. Desværre er det høje niveau ikke urealistisk, da den gennemsnitlige sodødelighed i Danmark er 16,5 pct. af årssøerne.

Dødelighed opgøres normalt per årssø, men når der skal gennemføres flow-beregninger er det nødvendigt at dividere sodødelighed per årssø med kuld per årssø; i disse beregninger regnes der med 2,24 kuld/årssø. Hvis dette gøres, er der ca. 4,5 pct. eller 8 pct. søer per kuld, der er selvdøde eller aflives i de to scenarier.

Tidligere sås, at ca. halvdelen af søerne døde eller blev aflivet i farestalden og den resterende halvdel i

drægtighedsstalden. Nye tal fra 2024 fra Seges InSight viser dog, at der er en overvægt af søer, der dør/aflives i drægtighedsstalden sammenlignet med farestalden. Det er primært problemer med søernes klove og bevægeapparat, der er årsagen til aflivning.

Når der tages hensyn til, at 2/3 af total-sodødeligheden sker i drægtighedsstalden, svarer det til, at der i de to scenarier er ca. 2,9 pct. og 5,3 pct. selvdøde/aflivede søer i drægtighedsstalden per kuld.

Når der skal regnes på behovet for sygestier og bufferstier skal der korrigeres for, at ca. 30 pct. af søerne dør akut eller at sygdommen opstår så hurtigt og er så alvorlig, at de ikke opholder sig særligt mange dage i en sygesti. Ved spontant dødsfald har personalet af gode grunde ikke kunne sætte soen i sygesti.

Overlevelsesprocent for søer i sygesti

I nogle besætninger ses en overlevelsesprocent til fravæning på ca. 66 pct. af søerne, der kommer i sygesti. Dette tal bruges til at beregne, hvor mange søer og gylte, der har været indsat i en sygesti. I de to scenarier betyder det, at ca. 6 pct. og 11 pct. af de drægtige søer indsættes i en sygesti.

I begge scenarier antages det, at en sø/gylt, der kommer i sygesti, raskmeldes eller aflives efter 21 dage. Det vil derfor sige, at der er et flow i sygestierne, så den samme sygesti – over tid – benyttes af flere søer. Ligeledes antages det, at

Eksempel på en sygesti med blødt leje.

søerne i gennemsnit indsættes i sygesti halvvejs i drægtigheden.

Beregning af behov for sygestipladser

På baggrund af de overstående betragtninger og forudsætninger, er det beregnet, hvor mange syge- og bufferstier, der vil være behov for i de to scenarier.

Der er et minimumslovkrav på 2,5 pct. af antallet af stipladser til løsgående drægtige søer.

Hvis søer og gylte opstaldes i en sygesti, skal der være mindst 2,8 m² frit tilgængeligt stiareal per dyr, dog skal der i den enkelte sti være mindst 3,5 m² frit tilgængeligt stiareal. I sygestien må der anbringes op til tre dyr.

Denne lovtekst betyder, at når man i sin besætning først har bygget sygestier, så kan der ikke være flere søer i en sygesti, selvom søerne er meldt raske. Hvis der er en sygesti ledig, kan der opstaldes fire raske gyl-

Gode råd

- Løb kun gylte og søer, der vurderes at kunne klare endnu en drægtighed
- Se alle drægtige søer i bevægelse hver dag
- Indret sygestier med drænet halmmåtte

te, fordi arealkravet til dem er 1,9 m²/gylt.

På figuren viser den vandrette streg det lovpligtige antal sygestipladser i forhold til beregnet behov.

Hvis søerne i gennemsnit er 21 dage i sygesti og derefter flyttes til buffersti, er der med en sodødelighed på 10-12 pct. behov for 2,2-2,8 pct. pladser. Helt anderledes ser beregningen ud, hvis dødeligheden er 18 pct. og søerne opholder sig 42 dage i sygesti. Så er behovet ca. 4-5 pct.

Disse beregninger tager ikke højde for individuelle forhold i en besætning. Der er ikke taget højde for plads til søer med fx skuldersår eller søer, der udtages af drægtighedsstierne, fordi de bliver for tynde eller for fede. I disse besætninger kan behovet for sygestier være op til ca. 10 pct.

NYT SKIOLD INVENTAR PROGRAM

Optimér dit staldlayout med SKIOLD's ny-udviklede modulære inventarprogram!

Med vort nye inventarprogram tilbyder vi dig værktøjerne til at optimere produktiviteten, forbedre dyrevelfærden og forenkle dine daglige rutiner.

SKIOLD's nye inventar byder blandt mange fordele på nem vedligeholdelse, fleksibel tilpasning og forbedrede arbejdsforhold.

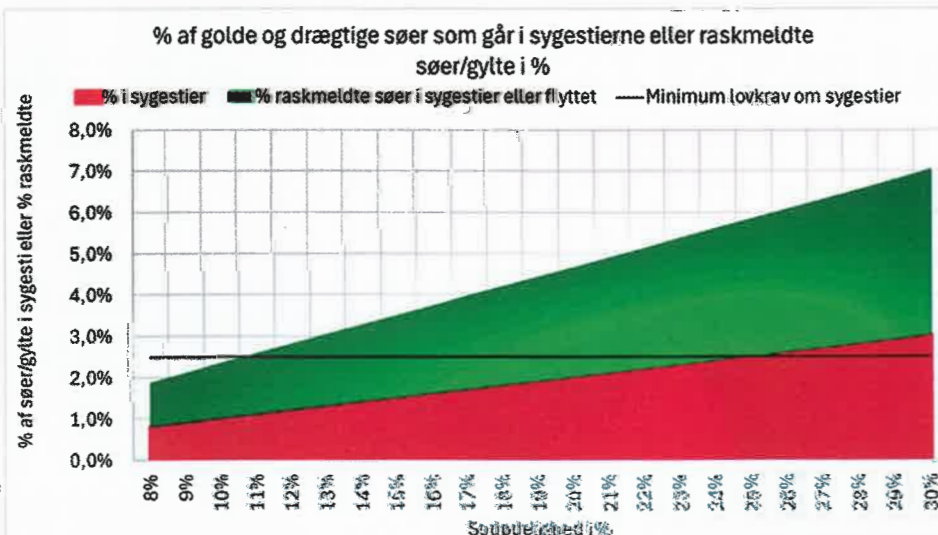

Vil du vide mere?

Kontakt Peder for at høre mere om vores nye inventarprogram på telefon 2462 9105 eller mail pkro@skiold.com

SKIOLDGROUP

Beregning af behovet for sygestier og bufferstier afhængig af niveauet af sodødelighed. Der kan være individuelle forhold i en besætning, som gør, at deres beregninger ser anderledes ud.